Bibliothek des k. k. techn. Hochschule Graz

'S GRAVENHAGE.

3.

SLUIZEN IN DEN ZUIDELIJKEN OF HOOGEN RIJNDIJK.

		Wijdte in den dag.	Diepte slagbalk onder A.P.
R.	*Keersluis met een paar deuren in de Meerburger Watering*	3.80 *el.*	1.67 *el.*
S.	*Idem idem in de Weipoortsche Vliet*	2 85	1.60
T.	*Idem idem in den Nieuw Groenendijkschen Molenboezem*	2.56	1.66
U.	*Idem idem in de Westvaart*	2.92	2.25
V.	*Idem idem in de Lodewijksvaart*	2.55	1.60

De sluizen R *en* S *met* 11 *andere voorkomende op blad 's Gravenhage* 1 *dienen tot afsluiting van den zoogenaamden Vlietboezem.*

De sluizen T, U *en* V *sluiten met* 2 *andere voorkomende op blad Utrecht* 3 *den zoogenaamden Hazerswoudschen boezem af.*

SCHUTSLUIZEN.

		Schutlengte.	Wijdte in den dag.	Diepte slagbalk onder A.P.
a.	*Schutsluis aan den Leijdschen dam*	78 00 *el.*	3.80 *el.*	2.15 *el.*
b.	*Stompwijksche schutsluis*	19.25	3.18	2.60
c.	*Schutsluis in de Leijdsche Walle Watering*	17.00	3.00	2.63
d.	*Schutsluis in de Benthuizervaart*	19.30	2.97	2.46
e.	*Schutsluis naar den Ambachtspolder genaamd Westvaartsch verlaat*	20.80	3.15	2.62

ZEEWERING.

De zeewering bestaat uit de duinketen, die zich langs de westkust van het vaste land van Zuidholland uitstrekt, en aansluit aan den Nieuwlandschen dijk, loopende langs de rivier het Scheur bij den Hoek van Holland.

De Hoogheemraadschappen Rijnland en Delfland onderhouden de duinen, voor zoover deze zich binnen de grenzen van hun waterschap bevinden, door helm- en stroobeplantingen en het stellen van rietschuttingen.

De lengte der duinketen van het kanaal te Katwijk tot de doorgraving van den Hoek van Holland bedraagt 32350 *el ongeveer.*

De breedte is zeer verschillend en bedraagt gemiddeld te Wassenaar 2700 *el.*

Sedert het jaar 1843 *wordt het strand van Kijkduin tot den Hoek van Holland jaarlijks gemeten.*

Hiertoe zijn op het strand op afstanden van 1000 *el strandpalen geplaatst.*

De meting geldt zoowel den voet van het duin als de hoog en laag waterlijnen.

De uitkomsten worden geregeld in daartoe bestemde registers bijgeschreven.

POLDERS, ENZ.

Polders.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Hoogheemraadschap Rijnland.

Zie voor de polders, die tot het Hoogheemraadschap behooren, de opgaven boven de kaart.

Het Hoogheemraadschap heeft te zijnen laste het onderhoud van eenige en het toezigt op al de werken, die behooren tot den algemeenen waterstaat van Rijnland, en heeft eenigermate toezigt over de huishoudelijke belangen van elken in het Hoogheemraadschap gelegen polder.

Tot de werken van Rijnlands algemeenen waterstaat behooren de dijken en andere waterkeeringen, onverschillig door wie deze worden onderhouden: de duinen, die op zijne kosten worden beplant, de gemeene boezem, de bruggen en eenige wegen.

Aan Dijkgraaf en Hoogheemraden is opgedragen het toezigt over verveeningen en ontgrondingen.

De oprigting van het Hoogheemraadschap dagteekent reeds van voor 1255.

Het tegenwoordig reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 *Julij* 1857 (*Staatsblad n°.* 90).

Hoogheemraadschap Schieland.

Zie voor de polders, die tot het Hoogheemraadschap behooren, de opgaven boven de kaart.

De voornaamste werken in Schieland waarvan het onderhoud ten laste van het Hoogheemraadschap is, zijn de rivierdijken met de verdedigingswerken en de in die dijken gelegen sluizen alsook de hooge boezem van de Rotte met de bemalingswerktuigen.

Het Hoogheemraadschap heeft buitendien toezigt op de Schie, de Rotte en de Gouwe met de waterkeeringen en de sluizen daarin gelegen.

Het Hoogheemraadschap zorgt, dat zoowel op de landen van Schieland liggende buiten den hoogen zeedijk als daarbinnen niets worde verrigt ten nadeele van het Hoogheemraadschap of van de waterschappen daarin gelegen.

Het heeft toezigt op de verveeningen en ontgrondingen en eenigermate op de huishoudelijke belangen van elken in het Hoogheemraadschap gelegen polder.

De oprigting van het Hoogheemraadschap is in 1273 *door Floris V, Graaf van Holland bevestigd geworden.*

Het tegenwoordige reglement van bestuur is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 17 *December* 1851 (*Staatsblad n°.* 21).

Hoogheemraadschap Delfland.

Zie voor de polders, die tot het Hoogheemraadschap behooren de opgaven boven de kaart.

De voornaamste werken, waarvan het onderhoud ten laste van het Hoogheemraadschap is, zijn de zeewering, de Maasdijk met de daarin gelegen sluizen, nagenoeg alle boezemwateren en een groot aantal daarover gelegen bruggen.

Het Hoogheemraadschap heeft buitendien toezigt op alle werken, behoorende tot den algemeenen waterstaat van Delfland, zooals alle waterkeerende of wateraftleidende werken waarbij sommige van Delflands onderdeelen een gemeen belang hebben.

Het heeft toezigt op de verveeningen en ontgrondingen, en eenigermate op de huishoudelijke belangen van elken in het Hoogheemraadschap gelegen polder.

De oprigting van het Hoogheemraadschap dagteekent reeds van voor 1273.

Het tegenwoordige reglement van bestuur is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 20 *December* 1852 (*Staatsblad n°.* 35).

VERVEENINGEN EN DROOGMAKERIJEN.

Rijnland.

Zoetermeersche Meerpolder. *De droogmaking werd ondernomen in* 1614, *volgens octrooi van* 15 *Maart* 1614.

Driemanspolder. *De droogmaking werd ondernomen in* 1668 *volgens octrooi van* 23 *Julij* 1668.

Gecombineerde Starrevaart en Damhouder polder, *drooggemaakt in* 1736 *en* 1758—1759 *volgens octrooi van* 3 *Februarij* 1736 *en* 6 *Mei* 1758.

Polder de drooggemaakte Noordplas, *drooggemaakt in* 1759—1765 *volgens octrooi van* 12 *Mei* 1759.

Palensteinsche polder, *drooggemaakt in* 1760—1762 *volgens octrooi van* 9 *Junij* 1759.

Zoetermeersche of Nieuw Drooggemaakte polder, *drooggemaakt in* 1768—1771 *volgens octrooi van* 24 *Januarij* 1767.

Drooggemaakte Groote polder, *drooggemaakt in* 1768—1771 *volgens octrooi van* 24 *Januarij* 1767.

Polder Klein Starrevaart, *drooggemaakt in* 1810 *volgens octrooi van* 7 *April* 1807.

Polder de Kleine Droogmakerij, *drooggemaakt in* 1847, *volgens octrooi van* 20 *Januarij* 1846.

Gecombineerde Huiszitter en Meeslouwer polder, *drooggemaalt in* 1848—1850 *volgens octrooi van* 28 *Maart* 1747 *en* 26 *October* 1750.

Geer en Klein Blankaartspolder *drooggemaalt in* 1865—1867. *De droogmaking is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 30 *December* 1864 *n°.* 65. *De bedijking is in* 1865 *voltooid en het stoomgemaal gesticht.*

Polder de Kleine Westeindsche Veen- en droogmakerij *is nog in verveening. Volgens octrooi van* 1853 *moet de verveening voltooid zijn in* 1883.

Schieland.

Polder de Honderd morgen of Wilde Veenen. *De droogmaking werd ondernomen in* 1647 *volgens octrooi van* 8 *October* 1646.

Binnenwegsche polder. *De droogmaking werd ondernomen in* 1700 *volgens octrooi van* 30 *Julij* 1700.

Droogmakerij de Tweemanspolder. *De droogmaking werd ondernomen in* 1734 *volgens octrooi van* 31 *Mei* 1727.

De drooggemaakte polders van Bleiswijk en een gedeelte van Hillegersberg, *drooggemaakt in* 1772—1779 *volgens octrooi van* 14 *Januarij* 1769.

Polder de honderd veertig morgen. *De droogmaking was voltooid in* 1779 *volgens octrooi van* 1715.

Zuidplaspolder. *Deze droogmakerij verving de groote watervlakte, die bekend onder den naam van Zevenhuischen of Zuidplas van Schieland, gelegen was onder Moerkapelle, Zevenhuizen, Nieuwerkerk aan den IJssel, Moordrecht, Broek en Zuid-Waddinxveen.*

De zware afslag waaraan de oevers blootstonden en het gevaar voor de omliggende polders gaven aanleiding dat er reeds in de 18*de eeuw verschillende plannen tot droogmaking opgemaakt en verschillende octrooijen verleend zijn, die echter tot geen uitvoering zijn gekomen.*

In den aanvang dezer eeuw was men reeds overgegaan tot het daarstellen van werken, die tot het leteugelen van den plas moesten strekken, zoodanig ingerigt echter dat zij later bij een eventuele droogmaking van nut zouden kunnen zijn. Het bestond in het bouwen van eenige watermolens en het aanleggen van een bijzonderen boezem aan den hoogen zeedijk nabij den Korten Oord; dit geschiedde op kosten van den Staat.

In 1825 *werd tot de droogmaking besloten, geheel ten koste van het rijk.*

De bedijking in 1828 *begonnen, was in* 1830 *voltooid.*

De ringdijk heeft een lengte van 29000 *el.*

Van 1830—1835 *werden de werken om staatkundige redenen gestaakt. In* 1835 *krachtig hervat met het plaatsen der molens en stoomwerktuigen, geschiedde de eerste afmaling in April* 1836 *en werd sedert dien tijd geregeld voortgezet.*

De eerste bezaaijing had plaats in 1839.

De eerste verkoop van gronden in 1841.

De middelen van bemaling om het water op de ringvaart te brengen, bestaan uit 18 *vijzelmolens; terwijl een gang van* 2 *stoomvijzelmolens het polderwater onder de ringvaart door onmiddellijk op den hoogen bovenboezem brengen.*

Delfland.

Droogmaking in den Ouden of Hoogen Polder van Pijnacker, *drooggemaakt in* 1861—1862 *volgens Koninklijk besluit van* 14 *Januarij* 1860, *n°.* 61.

Nieuwe of Drooggemaakte polder, *drooggemaakt in* 1782—1789 *volgens octrooi van* 14 *Maart* 1766.

Polder van Nootdorp, *drooggemaakt in* 1840—1845 *volgens Koninklijk besluit van* 14 *Januarij* 1840, *n°.* 63.

De drie bestaande windmolens dienden vóór de droogmaking om de plassen op peil te houden.

Tot de droogmaking zijn gesticht een bovenstoomgemaal van 24 *en een benedengemaal van* 40 *paardekrachten.*

Het polderwater wordt door het benedenstoomgemaal op een tusschenboezem gebragt, van waar het door het bovenstoomgemaal en de drie windmolens op Delflandsboezem afgemalen wordt

Het bovenstoomgemaal heeft ook een benedenvijzel, zoodat het ook als benedengemaal kan gebruikt worden als de windmolens genoeg water wegwerpen.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

HOOGHEEMRAADSCHAP RIJNLAND.

Zuidholland.

Kalkpolder.
Munnikkenpolder.
Huis-ter-Doespolder.
Polder Achthoven.
Hondsdijksche polder.
Lagewaardsche en Bruimadesche polder.
Oostdorper en Huis ter Weerpolder. } *brengen hun water op den Wassenaarschen boezem.*
Ommedijksche polder.
Stevenshofjespolder.
Noordhoflandsche polder.
Bosch- en Gasthuispolder.
Rodenburger en Cronesteinsche polder.
Room- of Meerburgerpolder.
Oost- en Westbroekpolder. (*Bestaande uit twee waterstaatkundige polders van deze namen, waarvan de eerste weder uit een hoog en laag gedeelte.*)
Zwetpolder.
Kleine Cronesteinsche of Knotterpolder.
Oostvlietpolder.
Hofpolder.
Groote Westeindsche polder.
Polder de Kleine Westeindsche Veen- en droogmakerij.
Rietpolder.
Spekpolder.
Binnenpolder.
Zuid-Hoflandsche polder.
Oranjepolder.
Papenwegsche polder.
Zuidwijksche polder.
Raaphorsterpolder.
Veenzijdsche polder.
Zijdepolder.
Polder Rietwink.
Fluitpolder.
Duivenvoordsche polder.
Oostboschpolder.
Kaippolder.
Starrenburgerpolder.
Gecombineerde Huiszitter- en Meeslouwerpolder. (*Bestaande uit een hoog en laag gedeelte.*)
Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder.
Polder Klein Starrevaart.
Drooggemaakte Groote polder.
Driemanspolder.
Zoetermeersche of Nieuw Drooggemaakte polder. (*Bestaande uit een hoog en laag gedeelte.*)
Zoetermeersche Meerpolder. (*Bestaande uit een hoog en laag gedeelte.*)
Polder Groote Blankaart.
Geer en Klein Blankaartspolder.
Oude Gelderwoudsche polder.
Palensteinsche polder.
Polder de Drooggemaakte Noordplas, *bestaande uit vier polders, waarvan op de kaart voorkomen:*
de drooggemaakte Gelderwoudsche polder;
de Benthuizer Noord- en Zuidpolder met den Benthorner polder, (*bestaande uit twee waterstaatkundige polders*) *en*
de Hazerwoudsche droogmakerij. (*bestaande uit twee waterstaatkundige polders.*)
Polder Oost- en West-Geer.
Gemeenewegsche polder.
Polder Nieuw Groenendijk.
Ambachtspolder (*met den polder Rietveld op Utrecht* 3 *voorkomende een waterstaatkundige polder uitmakende*)
Polder de Kleine Droogmakerij. (*Bestaande uit een hoog en laag gedeelte.*)
Groote polder.
Oude Groenendijksche en Barre polder.
Bent- en Delf- of Generale polder.
Rijnenburgerpolder.

} *brengen hun water op den Vlietboezem.*

} *brengen hun water op den Vlietboezem.*

} *brengen hun water op den Hazerwoudschen boezem.*

HOOGHEEMRAADSCHAP SCHIELAND.

Zuidholland.

Polder de Honderd morgen of Wilde Veenen. (*Bestaande uit een hoog en laag gedeelte.*)
Zuidplaspolder.
Tweemanspolder.
De Drooggemaakte polders van Bleiswijk en een gedeelte van Hillegersberg. (*Bestaande uit vier waterstaatkundige polders, waarvan er twee op de kaart voorkomen.*)
Binnenwegsche polder. (*Bestaande uit vijf waterstaatkundige afdeelingen.*)
Polder de Honderd veertig morgen.

HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND.

Zuidholland.

Droogmaking in den Ouden of Hoogen polder van Pijnacker.
Nieuwe of Drooggemaakte polder.
Polder van Nootdorp.
Polder Tedingerbroek.
Klein Plaspoelpolder.
Binnen- of Binkhorstpolder.
Veenpolder.
Oost-benoordenhoutsche polder (*boezemland*).
West-benoordenhoutsche polder.
Zusterpolder.
Noordpolder.
Schapmeipolder.
Plaspoelpolder.
Nieuwe Broekpolder.
Oude Broekpolder.

VERKLARING DER TEEKENS.

Scheprad watermolen.
Pompwatermolen.
Vijzelwatermolen.
Teeken ter onderscheiding van seinmolens.
(142) Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal paardekrachten.
De onder het stoomgemaal geplaatste letter geeft het bemalingswerktuig aan; v. *vijzel*, c. *centrifugaalpomp*
Kleine watermolen.
Bij bemalingswerktuigen, die het water op den boezem uitslaan, is geen cijfer gesteld; bij die, welke het aan de uitslaande molens toemalen, het cijfer 2; *bij weder lager geplaatste het cijfer* 3; *enz.*
Uitwateringsluis (U. sl.)
Schutsluis (S. sl.)
Duiker onder door een waterleiding.
Peilschaal.
zp Zomerpeil van polders
mp Maalpeil.
-0.25 Cijfers zonder voorafgaande letter geven terreinshoogten aan.
Straat-, grind-, schulpwegen, enz.
Spoorwegen.
De grootte der polders is gegeven in Bunders, *volgens meting op de kaart.*
Getallen, met het teeken + *of* — *er voor geplaatst, geven hoogten aan in ellen boven of beneden Amsterdamsch peil* (*A.P.*)

BOEZEMS.

Kleur van de regtsteeks op de rivier den IJssel uitwaterende polders en voorboezems. (Veronderstelde kleur van de zee.)

Schieboezem.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 385 *B.; oppervlakte van de polders, die op den boezem uitwateren, ongeveer* 28200 *B.*

Oppervlakte van de boezemlanden, hooge gronden en duinen, die er hun water op lozen, ongeveer 5700 *B. Zomers wordt de boezem zoo noodig door inlaten van water op een gemiddelde stand van* — 0.29 *gehouden. In het voor- en najaar als de molens in het gemaal zijn is de gemiddelde stand ongeveer* — 0 14.

De hoogste en laagste standen over de jaren 1858 *tot* 1867, *gedurende de maanden October tot April, waargenomen aan het Boerenverlaat te Rotterdam, waren*

Hoogste stand 3 *December* 1863 . . . . + 0.10.
Laagste » 30 *November* 1863 . . . . — 0.62.

Het maalpeil is — 0.24. (*Men houdt zich daar echter niet altijd strikt aan.*)

De kaden langs den boezem hebben een hoogte van + 0.26.

De boezem ontlast zich op de Nieuwe Maas en het Scheur door 11 *sluizen.*

Op de Nieuwe Maas:
door de schutsluis het Spui te Rotterdam;
door de schutsluis te Delfshaven;
door de schutsluis te Schiedam;
door de sluis aan de Vijfsluizen tusschen Schiedam en Vlaardingen;
door drie sluizen te Vlaardingen waarvan één als schutsluis ingerigt is.

Op het Scheur:
door drie sluizen in en bij Maassluis, en door de Oranjesluis.

De afstrooming door de sluis te Delfshaven heeft alleen plaats als het voor de scheepvaart niet hinderlijk is, terwijl op die te Schiedam geene verpligting rust om den boezem te laten afstroomen

Bij onvoldoende lozing wordt de boezem afgemalen door een stoomscheprad-watermolen, groot 100 *paardekrachten aan de Vijfsluizen die met October* 1864 *in werking gesteld is.*

De inlating van water geschiedt aan de Vijfsluizen, aan de Oranjesluis en somtijds ook te Maassluis.

Rotteboezem.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 126 *B.*

Oppervlakte van de polders, die op den boezem uitwateren, ongeveer 10900 *B.*

De gemiddelde waterstand van den boezem over de 10 *jaren* 1857 *tot* 1866 *waargenomen gedurende de maanden October tot April aan het Boerenverlaat te Rotterdam was* — 0.44

Hoogste en laagste stand gedurende dat tijdvak en over dezelfde maanden.

Hoogste stand 13 *Januarij* 1858 . . . . — 0.12.
Laagste » 4 *Maart* 1858 . . . . — 0.81.

Het maalpeil is — 0.34.

Bij oostewind is dat peil bepaald op — 0.24. *De kaden langs den boezem hebben een hoogte van* + 0.01.

De boezem ontlast zich op de Nieuwe Maas door 5 *sluizen alle in den hoogen zeedijk binnen Rotterdam gelegen, namelijk:*

de Keizerinne sluis, de Dubbele sluis, de Donkere sluis, de Kralingsche of Oostersche sluis en de Hoogeboezemsluis.

Bij onvoldoende lozing op natuurlijken weg wordt het water van de Rotte door 8 *scheprad molens op den hoogen boezem bij Rotterdam gemalen en loost dan door de hooge boezemsluis.*

Het maalpeil van den Hoogenboezem is + 0.91.

Hoogte van de Hoogeboezemkaden + 1.36.

De inlating van water geschiedt door de Kralingsche sluis.

Boezem gevormd door de ringvaart der Zuidplas en daarmede gemeen liggende wateren.

De boezem is groot ongeveer 45 *B.*

Oppervlakte van de landen die op den boezem uitwateren ongeveer 6350 *B.*

Uit de ringvaart wordt het water door 7 *molens gemalen op een lagen boven boezem groot* 9 *B., en verder door* 5 *molens op een hoogen bovenboezem groot* 27 *B., van waar het door* 2 *sluizen op de rivier den IJssel geloosd wordt.*

De genoemde werken zijn alle gelegen aan den Korten Oord.

Bovendien zijn er vijf molens in de omstreken van Zevenhuizen, die het water uit den ringvaartboezem op de Rotte malen

Het maalpeil van den ringvaartboezem is — 1.49.
» » » » *lagen bovenboezem* » — 0 25.
» » » » *hoogen* » » + 1.03.

De ringdijk heeft een hoogte van minstens 0.45 *el, en de kaden van de bovenboezems van minstens* 0.50 *el boven de respectieve maalpeilen.*

Rijnlands boezem. (Wassenaarsche-, Vliet-, Hazerwoudsche boezem.)

Oppervlakte van den boezem ongeveer 3550 *B.*

Oppervlakte der polders, die op den boezem uitwateren, ongeveer 77150 *B.*

boezemland ongeveer 14200 *B.* (*duingronden zijn hieronder niet begrepen*). *Ook ontvangt de boezem het water van het Grootwaterschap van Woerden.*

De gemiddelde waterstand, over de tien jaren 1857 *tot* 1866, *waargenomen aan de peilschaal te Oudewetering, was* — 0.54.

Buitengewone standen van den boezem, gedurende de genoemde jaren:

11 *November* 1866 . . . . . — 0.115.
1 *Julij* 1858 . . . . . — 0.89.

en vóór de droogmaking van het Haarlemmermeer:

Storm van 29 *November* 1836 { *Overtoom* . . . + 0.77. *Oudewetering* . . — 1.10.
Storm van 25 *December* 1836 { *Overtoom* . . . — 1.57. *Warmond* . . . + 0.92.

Stempelpeil — 0.57². *Wanneer, tusschen* 1 *Maart en* 1 *September, de boezem daalt tot dit peil, wordt te Halfweg en te Katwijk de lozing belet; hetzelfde peil geldt voor het weder vrij laten der uitwatering bij rijzing van den boezem.*

Peil voor inlaten van water uit den IJssel, van 1 *Mei tot* 1 *October*, — 0.65.

Maalpeil voor de polders ten zuiden van den Rijn — 0.27². *De sluizen in den Zuidelijken- of Hoogen Rijndijk worden tij hoogen boezemstand digt gezet. Van de boezemwateren, die aldus afgesloten worden, staan er dan eenige geheel op zich zelf, terwijl andere, naar mate ze onderling gemeenschap hebben, afzonderlijke groepen vormen, waarvan die, welke op dit blad voorkomen, de namen dragen van Wassenaarschen-, Vliet- en Hazerswoudschen boezem.*

De kaden langs den boezem hebben een hoogte van — 0.22 *tot* + 0 70.

De zuidelijke of hooge Rijndijk wordt onderhouden tot + 0.95, *om met den Wiericke of Prinsendijk, die dezen dijk met den IJsseldijk verbindt naar men meent een waterkeering te vormen voor de landen bezuiden den Hoogen Rijndijk, bij een doorbraak in den noorder Lekdijk of in de dijken langs het IJ.*

De boezem ontlast zich op het IJ door vijf sluizen te Spaarndam, waarvan drie tevens schutsluizen zijn, en één uitsluitend bestemd is voor het stoomgemaal; en door drie sluizen te Halfweg, waarvan één tevens voor het stoomgemaal dient; op de Noordzee door de uitwateringsluis aan het einde van het Katwijksche kanaal; en op den IJssel door vier sluizen te Gouda, waarvan twee tevens schutsluizen zijn, en één uitsluitend dient voor het stoomgemaal.

Bij onvoldoende natuurlijke lozing, wordt de boezem afgemalen door drie stoomscheprad werktuigen, waarvan één te Spaarndam, één te Halfweg en één te Gouda. De standen van den boezem, waarbij deze werktuigen in dienst worden gesteld, zijn:

in Januarij, Februarij en December . . . — 0 37.
in Maart en November . . . . . — 0.42.
in April en October . . . . . — 0.47.
in Mei en September . . . . . — 0.52.
in Junij, Julij en Augustus . . . . . — 0.57.

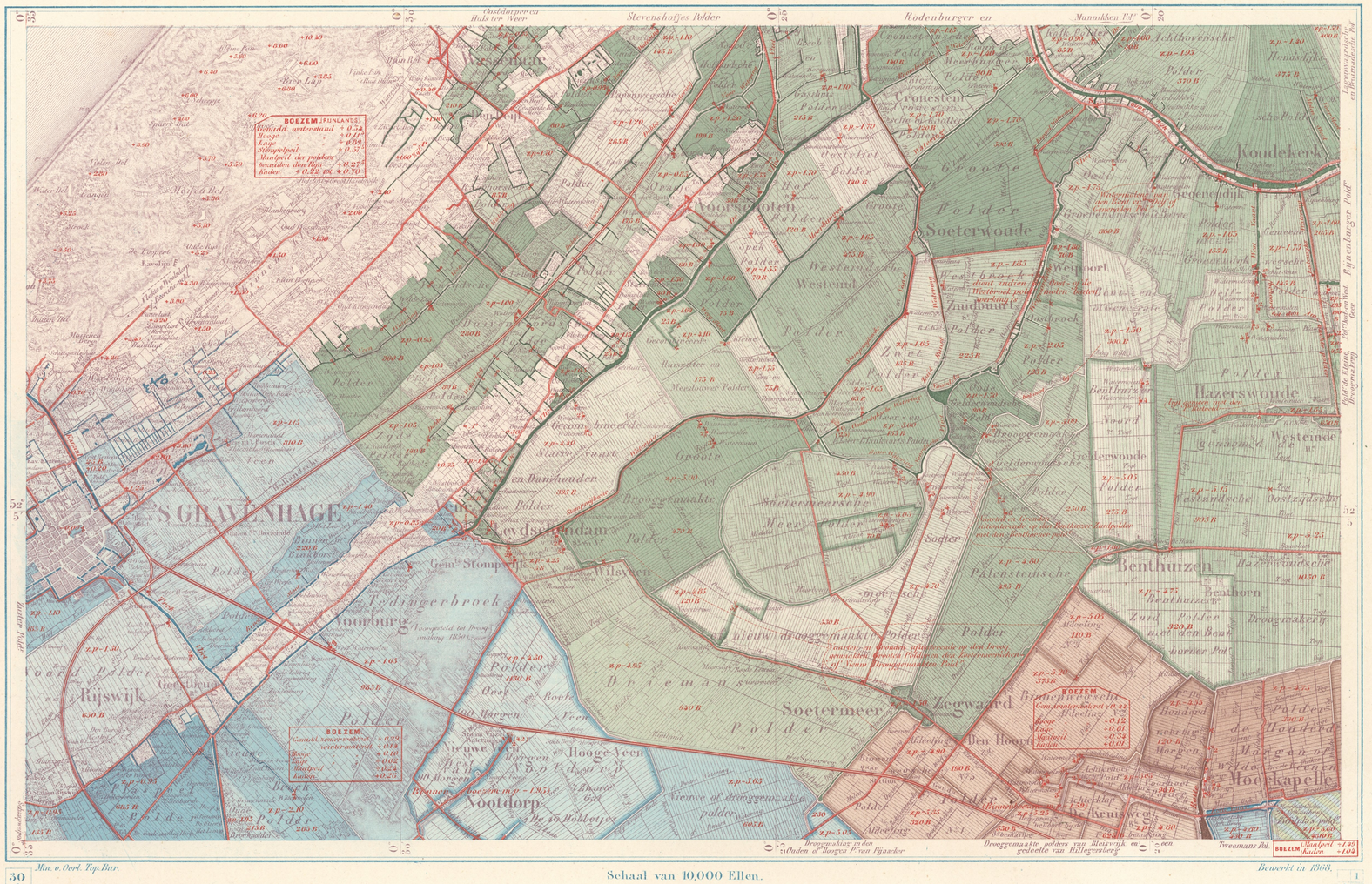

Mn. v. Oord. Top. Bur.

Schaal van 10,000 Ellen.

Bewerkt in 1865.

VERWIJZING.

Meerdere opgaven omtrent het beheer der polders enz. en in het algemeen omtrent waterstaatsaangelegenheden worden gevonden in de navolgende werken:

Beschrijving van den waterstaat van het Hoogheemraadschap Rijnland door A. van Egmond. Nieuwe Verhandelingen van het Bataafsch Genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte te Rotterdam, 2de reeks, 1ste deel, 2de stuk.

Statistieke opgave en beschrijving van het Hoogheemraadschap van Schieland door Jhr. Mr. W. T. Gevers Deynoot. Nieuwe Verhandelingen van het Bataafsch Genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte te Rotterdam, 10de deel.

Geschied en waterbouwkundige beschrijving der droogmaking van den Zuidplaspolder in Schieland door J. A. Beijerinck. Verhandelingen van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs, jaargang 1851—1852.

STANDEN VAN HET BUITENWATER.

De gemiddelde waterstand over de 10 *jaren* 1857 *tot* 1866 *is geweest:*
aan de uitwateringsluizen van Rijnlandsboezem.

In het IJ te Spaarndam	*de vlood*	+ 0.10.
	de eb	— 0 23.
In het IJ te Halfweg	*de vlood*	+ 0.08.
	de eb	— 0.22.
In de Noordzee te Katwijk	*de vlood*	+ 0 85.
	de eb	— 0.72.
In den IJssel te Gouda	*de vlood*	+ 1.02.
	de eb	— 0.27.

aan de uitwateringsluizen van den Rotte- en den Schieboezem.

Op de Nieuwe Maas.		
Rotterdam	*de vlood*	+ 0.94.
	de eb	— 0.25.
Vijfsluizen	*de vlood*	+ 0.89.
	de eb	— 0.37.
Vlaardingen	*de vlood*	+ 0.89.
	de eb	— 0.39.
Op het Scheur.		
Maassluis	*de vlood*	+ 0.87.
	de eb	— 0.47.

TOELICHTING.

De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem, waarop zij uitwateren, in verschillende tinten. Bij uitwatering op meer dan één boezem is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Polders, door een bies van donkerder tint omgeven, brengen het water niet regtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder of op een gemeenschappelijken binnenboezem. De alzoo bij elkander behoorende polders hebben gelijke tint.

Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.

Regtstreeks op rivieren uitwaterende voorboezems van molens hebben de kleur, die gedacht kan worden aan de zee en rivieren als algemeene boezem te zijn gegeven.

Voorboezems van molens, al zijn zij ook door een sluisje met wachtdeur van den boezem gescheiden, zijn voorgesteld als tot dien boezem behoorende.

Molensluisjes en inlaatduikers zijn niet in het rood aangewezen.

Tot meer duidelijke aanwijzing van de boezemwateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.